

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 183/2020 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen mahdollisuudesta tilitietojen automatisointiin

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Ari Koposen /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 183/2020 vp:

Aikooko hallitus tarkastella uudelleen tilitietojen tiedonsaannin yksinkertaistamista Kansaneläkelaitoksen osalta?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/843 rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annetun direktiivin (EU) 2015/849 ja direktiivien 2009/138/EY ja 2013/36/EU muuttamisesta (jäljempänä *viides rahanpesudirektiivi*) on pantu osittain kansallisesti täytäntöön pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetulla lailla (571/2019, jäljempänä *PMJ-laki*). Lain 3 §:ssä säädetään pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmää käyttävistä viranomaisista.

Kuten kirjallisessa kysymyksessä todettiin, hallituksen esityksessä (HE 167/2018 vp) ehdotettiin, että Kansaneläkelaitokselle (jäljempänä *Kela*) säädettäisiin oikeus saada asiakasta koskevia tilitietoja pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä hakemuksen käsittelyvaiheessa pelkästään hakemuksen perusteella. PMJ-lain eduskuntakäsittelyn aikana perustuslakivaliokunta lausui (PeVL 48/2018), ettei sen saaman selvityksen mukaan hallituksen esityksessä ehdotettu Kelan tiedonsaantioikeus ole miltään osin rahan-pesudirektiivin edellyttämä. Lisäksi lausunnon mukaan hallituksen esitykseen ei sisällynyt hyväksyttävästi perusteltua, perustuslain kannalta asianmukaista, täsmällistä ja tarkkarajaista sääntelyä Kelan tiedonsaantioikeudesta pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään, minkä johdosta valiokunnan lausunnon mukaan kyseinen ehdotus oli poistettava lakiehdotuksesta.

Valtiovarainministeriössä on parhaillaan valmisteilla hallituksen esitys PMJ-lain muuttamiseksi. Esityksen ehdotukset koskevat ainoastaan kiireellisiä ja teknisluontoisia muutoksia, joilla on tarkoitus selkeyttää viidennen rahanpesudirektiivin täsmällistä täytäntöönpanoa. Esitykseen ei sisälly säännöksiä tilitietojen tiedonsaannin yksinkertaistamisesta Kelan osalta. Valtiovarainministeriössä ei ole myöskään aikomusta asiaa jatkossa tarkastella.

Perustoimeentulotuki on sosiaalihuoltoon kuuluva viimesijainen taloudellinen tuki, jonka saajista osa on haavoittuvassa asemassa olevia henkilöitä. Automatisoitu suostumukseen perustuva pääsy

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 183/2020 vp

tilitietoihin on seikka, johon liittyy tietosuojaan liittyviä periaatteellisia kysymyksiä. Sitä tulee tarkastella erityisen tarkasti ja asiasta käydä myös laajaa keskustelua yhteiskunnassa. Ymmärrys suostumuksen merkityksestä erityisesti sähköisessä asioinnissa on vaikea todentaa. Tällä hetkellä toimeentulotuen osalta ei sosiaali- ja terveysministeriössä ole käynnissä valmistelua, joka mahdollistaisi toimeentulotuen käsittelijöiden pääsyn asiakkaan tilitietoihin automatisoidusti asiakkaan suostumuksella tai ilman sitä.

Valtioneuvosto on sosiaali- ja terveysministeriön esityksestä 19.3.2020 asettanut parlamentaarisen komitean valmistelemaan sosiaaliturvauudistusta. Komitean tehtävänä on uudistaa sosiaaliturvaa kokonaisuutena. Komitean hallintojaoston työssä on mahdollista ottaa asia tarkasteluun haettaessa erilaisia keinoja käsittelyn sujuvoittamiseen.

Helsingissä 8.4.2020

Valtiovarainministeri Katri Kulmuni